

Turvetuotantoalueiden jälkikäyttöä koskeva tutkimus julkaistu arvostetussa tiedesarjassa – SeAMK mukana

9.10.2023

Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamissa hankkeissa (mm. TURNEE ja UusiSuo) toteutettiin valtakunnallinen turvetuotannosta vapautuvien suonpohjien jälkikäyttökysely keväällä 2022. Kyselyn tarkoitus oli selvittää, mitä jälkikäyttömuotoja maanomistajat arvostavat ja minkälaisia vaikutuksia jälkikäyttövalinnoilla voi olla maankäyttösektorin päästöihin. Tämän lisäksi haluttiin selvittää, miten maanomistajien taustatekijät vaikuttavat jälkikäyttömieltymyksiin ja pohdittiin, kuinka nämä tulisi huomioida maankäyttösektoria ohjaavassa ilmastopolitiikassa. SeAMK koordinoi tutkimusta, jonka tulokset on nyt julkaistu. Julkaisun kirjoittajina oli mukana kolmekymmentä tutkijaa ja asiantuntijaa eri organisaatioista.

SeAMKista mukana ovat olleet Kari Laasasenaho, Risto Lauhanen, Anu Palomäki ja keväällä menehtynyt Iida Viholainen. Artikkelin otsikko on ”After-use of cutover peatland from the perspective of landowners: Future effects on the national greenhouse gas budget in Finland” ja se on julkaistu Land Use Policy -tiedelehdessä. (Laasasenaho ym. 2023a) Artikkelin pysyvä osoite on https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2023.106926 ja se on lokakuun alusta laskettuna 50 päivää vapaasti luettavissa osoitteesta: https://authors.elsevier.com/a/1hrg2yDvMPnmN

Land Use Policy -lehti on alansa johtava maankäyttöä käsittelevä julkaisusarja (Jufo 2). Se julkaisee korkeatasoisia vertaisarvioituja artikkeleita, jotka liittyvät kaupunkien ja maaseudun maankäytön suunnittelunäkökohtiin. Lehti tarkastelee mm. maantieteen, maatalouden, metsätalouden ja

ympäristönsuojelun kysymyksiä. Se tarjoaa foorumin ajatusten ja tietojen vaihtoon eri alojen ja sidosryhmien edustajille, mikä edistää samalla maankäyttöpolitiikan suunnittelua.

Tutkimuksen keskeisin tulos oli se, että maanomistajat suosivat taloudellisesti tuottavia jälkikäyttömuotoja, kuten metsätaloutta, maataloutta sekä tuuli- ja aurinkovoimantuotantoa. Toisaalta esimerkiksi ennallistaminen saa hyvin vähän kannatusta maanomistajien keskuudessa. Maanomistajien mieltymyksiä on haastavaa yhteensovittaa maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden kanssa, sillä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman tavoitteena on vettää 30 000 hehtaaria paksuturpeisia heikkotuottoisia peltoja tai suonpohjia kosteikoiksi. Tutkimus osoittaakin ristiriidan maanomistajien ja ilmastopolitiikan välillä. Ennallistaminen ei nykyisellään tarjoa maanomistajille tuottoa, mikä vähentää kiinnostusta ilmastotoimia kohtaan. Maanomistajien ja ilmastotavoitteiden yhdistäminen ei ole kuitenkaan mahdoton yhtälö, sillä tutkimuksen mukaan taloudellista tuottoa painottavat maanomistajat eivät suhtaudu ympäristötavoitteisiin, kuten hiilensidontaan, negatiivisesti. Tutkimuksen johtopäätöksenä esitetäänkin, että maanomistajien intressit tulisi huomioida maankäyttösektorin ympäristöpolitiikan suunnittelussa nykyistä paremmin, jotta voidaan tukea ympäristöystävällisiä, mutta samalla tuottavia jälkikäyttömuotoja. Tällaisia jälkikäyttömuotoja voivat olla esimerkiksi metsitys sekä tuuli- ja aurinkovoimantuotanto. Paksuturpeisten suonpohjien ottamista maatalouden käyttöön tulisi välttää suurten kasvihuonekaasupäästöjen takia.

Tutkimus voi auttaa ymmärtämään maankäyttöä myös laajemmassa kontekstissa kuin vain suomalaisilla turvemailla. Monissa maissa on samankaltaisia haasteita yhdistää maanomistajien intressit maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden kanssa. Erityisesti maanomistajien aikomuksia ja niistä seuraavia ympäristövaikutuksia on tärkeää selvittää, jotta ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa. On hyvä huomioida, että maanomistajat suosivat sellaisia maankäyttömuotoja, joista on heille taloudellista hyötyä tavalla tai toisella. Maanomistajat eivät ole tämän tutkimuksen mukaan ilmastotavoitteiden esteenä, vaan päästövähennykset pitää vain voida toteuttaa niin, ettei siitä koidu heille haittaa. Tämä on syytä ottaa huomioon, kun valitaan toimintamalleja maankäyttösektorin päästövähennyksiin.

Julkaisu on osa SeAMKin Kestävä ja vastuullinen ruoantuotanto -tutkimusryhmän toimintaa. Tutkimuksen ennakkotuloksia esiteltiin myös posterin muodossa Vindelnissa Ruotsissa järjestetyssä turvemaa-konferenssissa kesäkuussa (Laasasenaho ym. 2023b). Etelä-Pohjanmaalla ruoantuotanto ja turvetuotanto ovat monella tapaa sidoksissa keskenään maankäytön, energian, kuivikkeiden ja kasvualustojen kautta.

Kari Laasasenaho, Risto Lauhanen ja Anu Palomäki
SeAMK

Lähteet:

Laasasenaho, K., Lauhanen, R., Räsänen, A., Palomäki, A., Viholainen, I., Markkanen, T., Aalto, T., Ojanen, P., Minkkinen, K., Jokelainen, L., Lohila, A., Siira, O-P., Marttila, H., Päkkilä, L., Albrecht, E., Kuittinen, S., Pappinen A., Ekman, E., Kübert, A., Lampimäki, M., Lampilahti, J., Shahriyer, A.H., Tyystjärvi, V., Tuunainen, A-M., Leino, J., Ronkainen, T., Peltonen, L., Vasander, H., Petäjä, T., Kulmala, M. 2023a. After-use of cutover peatland from the perspective of landowners: Future effects on the national greenhouse gas budget in Finland. Land Use Policy 134: 106926. https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2023.106926

Laasasenaho, K., Lauhanen, R., Räsänen, A., Palomäki, A., Viholainen, I., Markkanen, T., Aalto, T., Ojanen, P., Minkkinen, K., Jokelainen, L., Lohila, A., Siira, O-P., Marttila, H., Päkkilä, L., Albrecht, E., Kuittinen, S., Pappinen A., Ekman, E., Kübert, A., Lampimäki, M., Lampilahti, J., Shahriyer, A.H., Tyystjärvi, V., Tuunainen, A-M., Leino, J., Ronkainen, T., Peltonen, L., Vasander, H., Petäjä, T., Kulmala, M. 2023b. How will the preferred after-use alternatives of cutover peatlands affect the national greenhouse gas budget in Finland? Poster presentation (presenter: Kari Laasasenaho). Nordic-Baltic Workshop on Greenhouse Gas Exchanges and Carbon Cycling in Managed Peatlands", June 12-15 (Mon-Thu), 2023, in Vindeln, Sweden